

1. Opening

Wethouder Bert Krijger, portefeuillehouder milieu, opent de bijeenkomst en heet iedereen welkom in het gemeenschapshuis in Soest.

Werden in het verleden vaak nota's geschreven, werd beleid gemaakt en massa's papier geproduceerd binnen de gemeente, vandaag vindt een unieke gebeurtenis plaats. Soest wil een nieuw beleidsplan opstellen, waarbij duurzaamheid en een klimaatneutraal Soest in 2030 als leidende principes een belangrijke rol zullen spelen. Daarbij heeft de gemeente het advies van inwoner, raadslid of ondernemer hard nodig.

Het gaat om het beleid voor de komende twintig jaar, hoe het milieu en het beleid moeten worden neergezet. Proberen vooruit te kijken naar de 2030 betekent vijfmaal een gemeenteraad. Daarom zijn aanwezigen uitgenodigd om iets te zeggen, naast twee mensen, die iets hebben te vertellen. En uiteraard komen de resultaten van de burgerenquête aan de orde.

2. Visie mevrouw Helga van Leur op klimaat en duurzaamheid

a. Het klimaat in 2030

Klimaat, klimaatveranderingen en duurzaamheid hebben veel met elkaar te maken. De term 'klimaat' wordt uitgelegd: het is een gemiddelde over een langere periode. Er zal meerdere malen worden gesproken over 'gemiddelden' en vastgesteld wordt, dat dit alle pieken en dalen eruit haalt.

Maar de vraag is of er wel in de toekomst gekeken kan worden. Is dat antwoord wel bekend? Wat zal het klimaat in 2030 zijn? Een tropentijd of een ijstijd? En is dat een bedreiging of een kans?

Is onze (weer)toekomst voorspelbaar/beïnvloedbaar: ja!

De zon staat op een ideale, gemiddelde afstand van 149.600.000 km van de aarde en is 5527°C. Dankzij het zonlicht en de atmosfeer (die als een deken de warmte vasthoudt) is de gemiddelde temperatuur in Nederland 15°C.

In de troposfeer, de laag tussen 0 en 15 km hoogte, zit 78,09% stikstof, 20,94% zuurstof en 0,97% andere gassen. Het belangrijkste broeikasgas is waterdamp, 0 tot 7%, en daarmee hangt alles samen. Als de temperatuur omhooggaat, gaat de hoeveelheid waterdamp omhoog. Dat heeft tot gevolg dat pollen, virussen, bacteriën en dergelijke welig kunnen groeien.

De hoeveelheid CO₂ was in 1909 buiten 295 ppm, in 2009 385 ppm en de vraag is hoeveel het in 2109 zal zijn. CO₂ wordt in de lente opgenomen en in de herfst afgegeven. Het gaat ook hier dus weer om gemiddelden. Binnen kan het nog worden gereguleerd en is maximaal 1200 ppm. Het kan concentratieverlies, vermoeidheid en hoofdpijn opleveren. Dit alles heeft uiteraard gevolgen: bij droogte zijn er veel pollen, door een hogere temperatuur zijn er meer teken en andere insecten en bij wateroverlast meer schimmels en muggen.

Als de ozonlaag dunner wordt, ontstaat er meer straling.

b. Klimaat ... het verleden.

Metten is weten. Er kan kort en tegenwoordig ook heel lang worden teruggekeken. Door in ijslagen op de polen te boren, kan aan de hand van opgeslagen luchtbelletjes veel geleerd worden over het klimaat van lang geleden.

Een Amerikaanse grafiek toont, dat er in een periode van 425.000 jaar geleden tot heden steeds korte warme periodes zijn geweest afgewisseld met langere koudeperiodes; eens in de 100.000 jaar een ijstijd! En als de lijn wordt gevolgd, betekent dit (geologisch) dat

er nu een koudeperiode aan zou komen. En 'nu' moet dan vertaald worden 'over zo'n 1500 jaar'.

Een heel belangrijke weersbeïnvloeding vindt plaats door uitbarstingen van vulkanen. Uitgelegd wordt dat continenten in beweging zijn met een snelheid van gemiddeld tussen de 1 en 8 cm per jaar. Als die continenten botsen, ontstaat of nieuwe aarde of uitbarstingen van vulkanen. 250 miljoen jaar geleden lagen de continenten tegen elkaar aan (Pangea) en zijn langzaam uiteen gedreven.

c. Klimaat... het heden

In de afgelopen 100 jaar is een top 10 van de warmste en koudste jaren vastgelegd. Het warmst waren (na 1988) 2006 en 2007 met 11,2°C en het koudst 1963 met 7,8°C (vóór 1964). De normale (gemiddelde) temperatuur is 9,8°C.

Het zonnigst was 2003 met 2022 zonuren, het somberst 1966 met 1320 zonuren. Het normale (gemiddelde) aantal zonuren is 1477 uur of 32%.

Het natste jaar was 1988 met 1240 mm, het droogst 1921 met 387 mm neerslag. De normale (gemiddelde) hoeveelheid neerslag is 803 mm (7,14%).

Via de transportband in de grote oceanen (Golfstroom) wordt warm water vervoerd naar de Noordpool, waar het dusdanig is afgekoeld, dat het zinkt. In een periode van 200 jaar (kortste route) is het water weer terug op de plaats waar het als warm water vertrok.

Naast het bewegen van de continenten, draait ook de aarde. Bij de evenaar is dat 1674 km p/u, in Nederland 1026 km p/u.

Er zijn dus negen aandrijvers van het klimaat:

- variaties in de aardbaan (onder andere ijstijden);
- verschuiving van de continenten;
- verhoogde vulkanische activiteiten;
- inslagen van kometen of meteorieten;
- verschuiving van zeestromen (El Niño, NOA);
- chaotisch gedrag van de atmosfeer;
- veranderende zonneactiviteit;
- veranderd landgebruik en
- antropogene verandering van (broeikas)gassen.

Hiermee is de stelling duidelijk: verander niets aan de natuur, want de consequenties zijn niet bekend.

d. Klimaat ... de toekomst

De zogenaamde hockeystickgrafiek laat het verloop van de gemiddelde temperatuur zien over de laatste 1000 jaar. In de afgelopen 150 jaar bedraagt de opwarming gemiddeld 0,7°C (wereld), in Nederland tot 1,5°C. Als die grafiek wordt doorgetrokken, lijkt de stijgende lijn door te gaan.

Maar elke toekomst blijft in zekere mate (on)voorspelbaar: of het nu gaat om de toekomst van een persoon of om de toekomst van het weer. De vraag is wat DE toekomst is.

Herhaald wordt, dat niet méér verstoord mag worden, dan tot nu toe is gedaan. De aarde heeft een thermostaat en als nu acuut zou worden gestopt met broeikasgasuitstoot, duurt het nog 50 jaar voor de effecten daarvan zichtbaar worden. Het is dus zaak om nu actie te ondernemen.

e. Wat is de toekomst?

- Het klimaat in Europa verruwt, meer extremen.
- Er is een groeiende wereldbevolking (80 miljoen per jaar).
- Toename plus verandering van de voedselbehoefte.
- Meer energiebehoefte.
- Kwetsbaarder en afhankelijker.
- Hogere schades.

f. Wat is duurzaamheid?

Duurzaamheid is een evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen. Ook wel PLANET, PROFIT, PEOPLE genoemd. Volgens sommigen komt daar de P van PLEASURE/PASSION/POWER bij.

Dit evenwicht geldt voor zowel huidige als toekomstige generaties.

Duurzaamheid draagt bij aan een wereld, die efficiënter en zuiniger is en ook op lange termijn goed omgaat met moeder aarde.

Duurzaam ondernemen bijvoorbeeld is:

- Profit: economisch: winst + groei
- People: sociaal: medewerkers, ketenmanagement, consumenten
- Planet: ecologisch: milieu, energie.

Als voorbeeld wordt een artikel uit intermediair.nl getoond, waarin wordt betoogd dat internet energie vreet. 40 miljard keer per maand wordt er bij Google aangeklopt en per keer kost dat net zoveel energie als een uur een spaarlamp laten branden.

g. Wat kan er gedaan worden?

Voorkomen is beter dan genezen, zowel privé als zakelijk.

- Groene energie.
- Energie-efficiënte apparaten.
- Spaarlampen (LED).
- Stand-bystand uit.
- Isolatie.
- Goed onderhoud.
- Milieubesparend vervoer.
- Hergebruik alle materialen: Cradle to Cradle (C2C: afval = voedsel) Verwezen wordt naar het boek 'Cradle to Cradle' van Michael Braungart en William McDonough.
  - Technische kringloop
  - Biologische kringloop
- Wees bewust met voedsel.

Enkele innovatieve voorbeelden worden genoemd, zoals het efficiënt gebruik van grond en afval bij sloop en bouw en het hergebruik van materialen bij het vervaardigen van kantoormeubilair (Steelcase).

Ondernemers kunnen de krachten bundelen bijvoorbeeld bij inkoop, verkoop, techniek, kennis (ken de concurrent en de markt), marketing/communicatie.

Burgers kunnen duurzame keuzes in aankoop materialen en diensten afdwingen: als er meer vraag komt, zal de ondernemer daar op reageren.

Dat betekent een balans in de drie P's met aanvulling met de vierde P van Passie.

Er zijn kansen!

- Wat is maatschappelijk verantwoord ondernemen?
- Begin klein, wees creatief en communiceer.
- Zoek thema's (duurzame inkoop van grondstoffen tot facilitaire producten en diensten, ketenmanagement, energieverbruik, verpakkingen, afval, bedrijfskleding, transport, koffie en thee, keurmerken, communicatie intern, extern, papier, digitaal).

Want

- Grondstoffen zijn eindig, prijzen stijgen.
- Analyseer de eigen woon-, werk- en leefomgeving, ondersteuning/subsidies.
- Beter voor gezondheid en beurs (PPP en Passie!).
- Baat het niet, het schaadt ook niet...

h. Beïnvloed het klimaat in 2030

Wees beducht voor de zwakste schakel (opeenstapeling van problemen). De zon is gratis, betrouwbaar en onuitputtelijk: bekijk het dus van de zonnige kant.

Mevrouw Van Leur hoopt met haar presentatie geïnspireerd te hebben, want wat getoond en verteld is, is pas het topje van de ijsberg. Na de bijeenkomst ontvangen de aanwezigen van de gemeente Soest een boekje 'Klimaatgids' van de Stichting Natuur & Milieu, waarin tips zijn opgenomen die kunnen leiden tot € 2.500,00 besparing per jaar.

Tot slot wordt verwezen naar relevante websites:

- rtlnieuws.nl, hier.nu, mvonderland.nl, sinternovem.nl, knmi.nl, weer.nl, meteo-net.nl, duurzaamheid.startpagina.nl, weer.startpagina.nl.

3. Korte inleiding Stichting Urgenda door de heer Donald van den Akker

De heer Van den Akker deelt mee dat er drie goede berichten waren vandaag.

Het kabinet heeft de crisismaatregelen bekend gemaakt en in het stimuleringspakket is onder meer opgenomen energiebesparing door middel van toepassing van het Duitse systeem van energiesubsidie.

Ook is in Amsterdam vandaag de eerste elektrische auto gepresenteerd, die door Urgenda is geïmporteerd uit Zweden.

En tot slot is Soest bijeen om een aanzet te geven tot een duurzaam Soest in 2030.

De drie P's kunnen ook de drie G's zijn: groen, geld, gezelligheid. En een vierde G: gezamenlijkheid.

Via een PowerPointpresentatie wordt Urgenda kort ingeleid.

a. Grote maatschappelijke opgave

Ingrijpende veranderingen gaan zich de komende decennia voordoen op het gebied van water, klimaat, mobiliteit, bouw en ruimte.

Hervormingsprocessen zullen plaatsvinden op het gebied van bestuur, demografie, sociale ordening en economie.

Ruimtelijke en sociale transitieprocessen grijpen op elkaar in en leiden tot een wezenlijk andere samenleving (wonen, werken, verplaatsen, recreëren, leven).

Dit is een geweldig grote duurzaamheidsopgave.

b. Urgentie

De samenleving is echter niet alleen heel kwetsbaar, maar ook heel innovatief. De kunst is de formidabele opgave te vertalen in termen van creativiteit en innovatie vanuit lef en moed. Dit vraagt om een nieuw paradigma.

c. Wat is de Urgenda?

Dat is een ambitieuze agenda vanuit grote urgentie. De missie is Nederland samen sneller duurzaam te maken met behulp van een strategisch plan met een aantal stappen en een lijst van concrete acties op korte en lange termijn.

d. Strategie

De stappen zijn:

- duurzaamheidsplatform met visie en daadkracht;
- vijf icoonprojecten en een reeks regionale projecten;
- actieplan van nu tot 2050;
- vinden, verbinden, opschalen koplopers en hun activiteiten;
- zichtbaar maken en vergroten beweging (onder andere 9-9-9: 9 september 2009).

e. Icoonprojecten

- Internationale uitstraling, duurzaamheid zichtbaar.
- Innovatieve, grotere projecten (niet alleen technisch!).
- Duurzaam Texel.
- Klimaatneutrale steden?
- Elektrisch vervoer.
- Drijvende stad, stadshavens Rotterdam.

f. Regionale Urgendaprojecten

- Stationsgebied Utrechtse Heuvelrug-Zeist.
- Haarlemmermeer-Amstelland.
- Integrale gebiedsontwikkeling.
- Cultuurhistorisch ingebed.
- Bouw, mobiliteit, RO, infra, water, energie.

g. Actieplan: concrete doelen en acties

- Over 5 jaar: 100.000 huishoudens producent van eigen energie (wind en zon).
- Over 10 jaar: 1000 windmolens offshore.
- Over 15 jaar: de eerste drijvende stad in Nederland en wereldwijd.
- Over 20 jaar: daken van alle huizen zijn duurzaam ('groene daken').
- Over 25 jaar: Nederland heeft de schoonste energievoorziening van Europa.
- Over 40 jaar: Nederland heeft CO₂-vrije energievoorziening.

h. Ontwikkeld denken naar transitie

De gemeente gaat op weg naar een nieuw milieubeleidsplan 2009-2013 met drie leidende principes:

1. Gezondheid en veiligheid;
2. Op weg naar klimaatneutraal;
3. Cradle to Cradle.

Ten aanzien van "Gezondheid en veiligheid" zijn er de bekende milieuthema's: bodem, water, lucht, externe veiligheid, licht, afval en natuur.

Ten aanzien van "Op weg naar klimaatneutraal" kan er, gezien de gekozen datum van 2030, maar één weg zijn: de DE-productie moet worden geïntensiveerd (dus niet 20% in 2020) en het energieverbruik fors gereduceerd (dus meer dan -2% per jaar).

Ook hier wordt verwezen naar het boekje 'Cradle to Cradle' van Michael Braungart en William McDonough.

Cradle to Grave betekent grondstof wordt afval. Het systeem is bekend: take, make and waste.

Cradle to Cradle betekent afval is voedsel en de uitgangspunten zijn:

- Bestaande werkwijzen leiden altijd tot afval en dus milieubelasting;
- Dat geldt ook voor Eco-efficiëntie en Recycling (Downcycling);
- Materie moet haar waarde behouden: Eco-effectief (Upcycling);
- Biologische en technologische cyclus.

De biologische cyclus is als volgt: productie -> product -> gebruik -> biologische afbraak -> biologische delen -> planten -> productie.

Een voorbeeld hiervan is het hergebruik van katoen voor nieuwe kleding (Trigema).

De technologische cyclus is als volgt: productie -> product -> gebruik -> inzameling en uit elkaar halen -> technische delen -> productie.

Een voorbeeld hiervan is de aanpak van Philips, waarbij vervolgens vele bedrijven zijn betrokken (NVMP recycling, Van Gansewinkel, DSM, AkzoNobel).

Het is tijd om van principes naar de praktijk over te stappen. Er zijn binnen de gemeente Soest vier thema's gekozen, te weten: wonen, werken, leefomgeving en gemeentelijke organisatie. Het is tijd voor actie, met als vertrekpunt de burger en de burgerenquête Duurzaam Soest.

4. Resultaten burgerenquête, door de heer Jaap Voorsluijs van Environs International

De heer Voorsluijs deelt mee, dat de vraag hoe Soest er over twintig jaar uit moet zien, vooral is beantwoord met: het moet groen blijven, er moet zo veel mogelijk natuur overblijven: het bos, de duinen, de polder en de bomen voor en achter het huis. Er moet niet te veel gebouwd worden en hoogbouw moet vermeden worden.

Groen en Soest lijken hiermee met elkaar verbonden.

Op de vraag waarop Soest zich vooral moet richten, is ook voornamelijk geantwoord dat dit op de natuur en ook de natuureducatie moet zijn, gevolgd door de aanpak van zwerfvuil.

Tot slot is op de vraag wat Soest kan doen, geantwoord, dat de educatie in het onderwijs moet plaatsvinden over groen, natuur en duurzaamheid. Kortom: voorlichting en het goede voorbeeld geven. Er wordt gekeken naar de gemeente als voortrekker, ook op het gebied van energie: wat kan de gemeente doen.

Samenvattend: Soest moet groen blijven, er wordt al veel gedaan, het gaat goed. De gemeente moet nog meer voortrekker zijn. En van de gemeente wordt verwacht dat er steun komt bij duurzame oplossingen (zonnepanelen en dergelijke).

Soest heeft al een aantal iconen, te weten voormalig vliegbasis Soesterberg en ook Paleis Soestdijk naast de deur dat een duurzaamheidsicoon wordt.

5. Discussie

De heer Van den Akker inventariseert de ideeën, die bij aanwezigen leven. Deze ideeën worden genoteerd.

Omschrijving actie/doel/icoon	jaar
duurzaamheidscommissie instellen (toetsen op alle aspecten van duurzaamheid), VAC betrekken?	2009
icoon: zonnepanelen op gemeentehuis (door middel van kleine donatie vanuit de burgers)	2009
alle voorbeelden van duurzame projecten die al gerealiseerd zijn: zichtbaar maken	2009
meer gebruik van zonne-energie: gemeente promoten/voorbeeldfunctie (gemeentehuis)	2010
energieneutraal clubgebouw (voetbalver. Soesterberg): doet gemeente Soest mee?	2010
elektrische auto; initiatief bij gemeenten en burgers; oplaadpunten	2025
aardwarmte: nadrukkelijk op inzetten (gemeente promoten)	?
iconen vliegbasis Soesterberg/Soestdijk: de 3 P's van duurzaamheid laten zien (educatie)	?
icoon: vliegbasis Soesterberg: uit puin nieuwe bouwmaterialen maken	?
icoon: vliegbasis Soesterberg: duurzame wijk bouwen (levensloopbestendig)	?
icoon: windmolen langs het spoor	?
hemelwater gebruiken	?
reeds gerealiseerde duurzame projecten evalueren	?

6. Sluiting

Wethouder Bert Krijger sluit, met een woord van dank aan de deelnemers en de presentatoren de bijeenkomst.